

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра обліку і оподаткування та маркетингу**

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ:
методичні рекомендації до організації практичних занять та самостійної роботи
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності
D1 Облік і оподаткування
денної форми навчання

Мукачево – 2026р.

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри
обліку і оподаткування та маркетингу
протокол № 3 від 02.09.2026 року
Розглянуто та рекомендовано до друку
науково – методичною радою
Мукачівського державного університету
протокол № 2 від 25.09.2026 року*

Укладач

Ліба Н.С., д.е.н, професор кафедри обліку і оподаткування та маркетингу
МДУ

Рецензент

Черничко Т.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та
фінансів Мукачівського державного університету

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ:

методичні рекомендації до організації практичних занять та самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності D1 Облік і оподаткування, денної форми навчання. – Мукачево: МДУ, 2026. – 47с. (1,99 др. арк.)

Методичні рекомендації містять короткий опис навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень», зміст робочої програми, перелік питань до підсумкового контролю, завдання для виконання самостійної роботи здобувачами денної форми навчання. Наведено короткі теоретичні відомості до виконання завдань та перелік літературних джерел.

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Програма дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень».....	7
3. Організація самостійної роботи здобувачів освіти з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень».....	8
4. Вимоги до виконання рефератів та їх тематика.....	8
4.1.Тематика рефератів з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень».....	9
5. Тематика практичних занять.....	11
6. Практичні кейси для самостійного розв'язання.....	40
7. Перелік питань до підсумкового контролю.....	43
8.Список рекомендованих джерел.....	44

1. Загальні положення

Основною метою вивчення навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» є формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти системи теоретичних знань, практичних умінь і навичок, необхідних для планування, організації та проведення наукових досліджень у сфері обліку, оподаткування, аналізу та контролю, опрацювання й аналізу отриманих результатів, а також їх практичного застосування у професійній діяльності.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» є:

- формування знань про основні принципи, підходи та методи наукового дослідження;
- набуття навичок планування, організації та проведення наукових досліджень у сфері обліку, оподаткування, аудиту, аналізу та контролю;
- формування вмінь здійснювати пошук, аналіз, критичне оцінювання та систематизацію наукової інформації;
- оволодіння вимогами до підготовки, оформлення та представлення наукових праць і кваліфікаційної роботи;
- набуття здатності застосовувати методи наукового дослідження для вирішення професійних завдань у сфері обліку та оподаткування;
- формування навичок аналізу облікової, податкової, фінансової та статистичної інформації для обґрунтування наукових і практичних висновків;
- розвиток дослідницьких компетентностей, критичного мислення та навичок самостійної науково-дослідної діяльності.

Предметом вивчення дисципліни є загальні принципи та закономірності наукового пізнання, методологічні підходи, методи, способи й прийоми проведення наукових досліджень, а також особливості їх організації, документування, обробки, аналізу та представлення результатів у сфері обліку, оподаткування, аналізу та контролю.

Місце дисципліни в освітньому процесі підготовки фахівців. Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень» є складовою циклу загальної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування». Дисципліна спрямована на формування методологічної культури майбутнього фахівця, розвиток дослідницьких компетентностей та забезпечує необхідну основу для виконання наукових і кваліфікаційних робіт, проведення аналітичних досліджень, розв'язання професійних і дослідницьких завдань у сфері обліку та оподаткування.

Місце дисципліни в освітньому процесі (пререквізити)

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень» належить до циклу загальної підготовки здобувачів вищої освіти та забезпечує формування теоретичних і практичних засад здійснення науково-дослідної діяльності. Її опанування сприяє розвитку здатності самостійно визначати проблематику дослідження, формулювати мету та завдання наукової роботи, обрати відповідні методи дослідження, здійснювати збір, систематизацію та

аналіз інформації, інтерпретувати отримані результати та використовувати їх для вирішення актуальних завдань у сфері обліку та оподаткування.

Вивчення дисципліни здійснюється на основі раніше сформованих загальнонаукових, фахових і прикладних компетентностей, отриманих під час опанування освітніх компонентів відповідної освітньої програми.

Пререквізитами навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування» є освітні компоненти, які забезпечують необхідну теоретичну, методичну та професійну підготовку для подальшого опанування методології та методів наукового дослідження, зокрема: «Фінансовий облік за міжнародними стандартами», «Управлінський облік», «Оподаткування суб'єктів господарювання», «Фінансовий аналіз», «Аудит», «Звітність підприємств» та інші фахові освітні компоненти відповідної освітньої програми.

Зазначені освітні компоненти формують базові професійні знання та практичні навички, необхідні для визначення наукової проблеми у сфері обліку та оподаткування, вибору методів дослідження, збору й опрацювання обліково-аналітичної, фінансової та податкової інформації, проведення аналітичних досліджень, оцінювання фінансово-економічних показників діяльності суб'єктів господарювання, обґрунтування наукових положень, висновків і практичних рекомендацій.

Програмні компетентності та результати навчання:

ІК. Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК01. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК02. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК03. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетенції

СК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.

СК10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.

Результати навчання

ПР03. Вільно спілкуватися іноземною мовою усно і письмово при обговоренні результатів досліджень та інновацій.

ПР15. Демонструвати вміння застосовувати наукові методи досліджень у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику.

ПР16. Здійснювати публічні ділові і наукові комунікації задля вирішення комунікативних завдань державною та іноземними мовами.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

Очікуваний результат навчання	Відповідні програмні результати навчання
Знати основні поняття, принципи, підходи та методи наукових досліджень, етапи їх організації та особливості проведення досліджень у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.	ПР15
Уміти визначати наукову проблему, формулювати мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, обирати та обґрунтовувати методи наукового дослідження відповідно до поставлених завдань.	ПР15
Уміти здійснювати пошук, відбір, систематизацію, критичне оцінювання та аналіз наукової, облікової, фінансової, податкової та статистичної інформації, узагальнювати результати дослідження та формулювати обґрунтовані висновки.	ПР15
Уміти готувати та представляти результати наукових досліджень, брати участь у наукових дискусіях, здійснювати публічні наукові комунікації державною та іноземною мовами.	ПР03, ПР16
Уміти аргументовано презентувати результати наукових досліджень, вести професійну та наукову дискусію, формулювати й обґрунтовувати висновки та практичні рекомендації для вирішення професійних завдань у сфері обліку та оподаткування.	ПР15, ПР16

У процесі викладання та навчання з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» застосовуються методи, засоби та освітні технології, спрямовані на формування методологічної культури здобувачів вищої освіти, розвиток наукового мислення, дослідницьких умінь, а також навичок планування, організації та проведення наукових досліджень у сфері обліку, оподаткування, аудиту, аналізу та контролю.

Методи навчання включають: пояснення та проблемний виклад навчального матеріалу; евристичну бесіду; наукову дискусію; аналіз і обговорення наукових джерел; ілюстрацію та демонстрацію прикладів наукових досліджень; відео-метод; виконання індивідуальних і групових практичних завдань; аналіз наукових статей, статистичних матеріалів та дослідницьких кейсів у сфері обліку й оподаткування; роботу в малих групах; мозковий штурм; моделювання науково-дослідницьких ситуацій; аналіз проблемних ситуацій у сфері обліково-аналітичного забезпечення управління; рефлексивні методи навчання.

У освітньому процесі використовуються: навчально-методичне забезпечення дисципліни; мультимедійні презентації; відеоматеріали з методології та організації наукових досліджень; інформаційно-комунікаційні та

цифрові освітні ресурси; електронні бібліотеки та наукометричні бази даних; нормативно-правові та інформаційні ресурси у сфері бухгалтерського обліку й оподаткування; програмні засоби для обробки, аналізу та візуалізації результатів досліджень; електронні таблиці та статистичні інструменти; приклади наукових статей, кваліфікаційних робіт, аналітичних матеріалів та дослідницьких кейсів у сфері обліку, оподаткування, аудиту та фінансово-економічного аналізу.

У межах дисципліни застосовуються такі освітні технології: особистісно орієнтована технологія навчання; технології інтерактивного та проблемного навчання; дослідницько-орієнтоване навчання; проєктні та кейс-технології; технології розвитку науково-дослідницьких компетентностей; технології роботи з науковою, обліковою, фінансовою та статистичною інформацією; технології критичного аналізу та оцінювання результатів досліджень; технологія рефлексивного навчання.

2. Програма дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень»

Змістовний модуль 1 Теоретичні і методологічні основи наукового дослідження

Тема 1. Поняття науки і наукової діяльності

1. Історія науки і наукознавство
2. Процес пізнання і наука
3. Предметна область та елементи науки
4. Наука як діяльність: характеристика, регулювання, суб'єкти

Тема 2. Наукові кадри: підготовка і кваліфікація

1. Історичний екскурс до питання підготовки наукових кадрів
2. Освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні в Україні
3. Наукові ступені та вчені звання в Україні

Тема 3. Основні етапи та форми процесу наукового дослідження

1. Предмет і сутність наукових досліджень.
2. Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення.
3. Класифікація наукових досліджень.
4. Наукова проблема та обґрунтування теми дослідження.
5. Гіпотези у наукових дослідженнях.

Тема 4. Методологія наукових досліджень

1. Поняття про методологію і методи наукових досліджень
2. Характеристика методів наукового дослідження
3. Вибір методів дослідження

Змістовний модуль 2. Організація наукового дослідження

Тема 5. Пошук інформації та відбір матеріалу

1. Загальна характеристика інформації
2. Інформаційне забезпечення наукових досліджень
3. Види джерел інформації

4. Пошук необхідної інформації
5. Порядок обробки та групування інформації

Тема 6. Текст наукової роботи: мова та стиль

1. Ознаки тексту наукового твору
2. Прийоми викладення матеріалів наукового дослідження
3. Мова та стиль наукової роботи

Тема 7. Кваліфікаційне дослідження: методологічні підходи до його проведення

1. Основні характеристики кваліфікаційного дослідження: методи вибору та направленість наукового дослідження.
2. Атестаційна кваліфікаційна робота.
3. Вимоги до кваліфікаційної магістерської роботи.
4. Вимоги до структури атестаційної магістерської роботи

3. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень»

Самостійна робота — фундамент освітнього процесу, що стимулює активне пізнання.

Мета цих методичних вказівок — забезпечити структурований підхід до виконання самостійної роботи, що дозволить здобувачам освіти глибше засвоїти матеріал, удосконалити навички підготовки та захисту робіт, а також інтегрувати навчальну діяльність з елементами наукового дослідження.

Для курсу «Методологія та організація наукових досліджень» основні форми самостійної роботи охоплюють: підготовку реферату та/або презентації з актуальних проблем наукових досліджень із використанням сучасних теоретичних підходів, аналітичних матеріалів та результатів наукових напрацювань.

Викладач здійснює наукове керівництво цією роботою, встановлюючи графік контролю, консультацій і кінцеві терміни виконання.

4. Вимоги до виконання рефератів та їх тематика

Написання реферату є невіддільною формою поглибленого засвоєння теоретичного та практичного матеріалу дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень».

Основна мета виконання реферату полягає у розширенні професійних знань та розвитку практичних навичок аналітичної роботи шляхом самостійного узагальнення інформаційних джерел. Реферат є індивідуальним дослідницьким проєктом для здобувачів денної форми навчання.

При виконанні роботи здобувач освіти зобов'язаний продемонструвати здатність оперувати нормативними актами, аналізувати літературні джерела, а також формулювати аргументовані висновки та пропозиції.

Процедура підготовки включає:

1. Обрання теми: Тема обирається здобувачем із запропонованого переліку або формулюється ним самостійно (за умови її актуальності та відповідності науково-дослідним інтересам, а також погодження з науковим керівником).

2. Визначення цілей і завдань дослідження.

3. Збір фактичного матеріалу та літературних джерел.

4. Написання та формальне оформлення реферату.

Реферат повинен мати чітку, логічну структуру:

Титульний аркуш: Містить назву закладу освіти, кафедри, тему реферату, ПІБ студента, ПІБ викладача, місто та рік.

Зміст (План): Перелік усіх розділів, підрозділів із зазначенням номерів сторінок.

Вступ:

Актуальність теми (чому тема важлива сьогодні).

Мета роботи (що має бути досягнуто).

Завдання (конкретні кроки для досягнення мети).

Об'єкт і предмет дослідження.

Короткий опис структури роботи.

1. Основна частина (Розділи):

2-3 розділи, які логічно розкривають тему.

Кожен розділ має бути поділений на підрозділи (наприклад, 1.1, 1.2, 2.1).

Текст повинен бути послідовним, базуватися на джерелах, містити аналіз та узагальнення.

Висновки:

Коротке підсумування результатів виконаної роботи.

Відповіді на поставлені у Вступі завдання.

Оцінка досягнення Мети.

Список використаної літератури: Перелік усіх джерел, які були використані, оформлений відповідно до стандартів (ДСТУ 8302:2015).

Додатки (за потреби): Таблиці, графіки, схеми, ілюстрації, які доповнюють текст, але не є його основною частиною.

Загальний обсяг реферату не повинен перевищувати 15—20 сторінок (без додатків і списку літератури)

4.1. Тематика рефератів та презентацій з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень»

1. 1. Наука як форма пізнання та її роль у розвитку суспільства.
2. 2. Методологія наукового дослідження: сутність, структура та основні принципи.
3. 3. Організація наукових досліджень у сфері обліку та оподаткування.

4. Сучасні напрями розвитку наукових досліджень у сфері бухгалтерського обліку.
5. Наукова проблема, тема, мета та завдання дослідження: порядок формулювання та взаємозв'язок.
6. Об'єкт і предмет наукового дослідження у сфері обліку та оподаткування.
7. Загальнонаукові методи дослідження та особливості їх застосування в економічних дослідженнях.
8. Спеціальні методи наукових досліджень у бухгалтерському обліку.
9. Методи економічного аналізу в наукових дослідженнях з обліку та оподаткування.
10. Статистичні методи та їх використання в обліково-аналітичних дослідженнях.
11. Системний підхід у дослідженні облікових та податкових процесів.
12. Економіко-математичне моделювання в наукових дослідженнях у сфері обліку та оподаткування.
13. Інформаційне забезпечення наукових досліджень у сфері обліку, аналізу та оподаткування.
14. Пошук, відбір та критичне оцінювання наукової інформації.
15. Наукометричні бази даних та їх використання у науково-дослідній діяльності.
16. Академічна доброчесність у наукових дослідженнях: принципи та вимоги.
17. Плагіат у наукових роботах та способи його запобігання.
18. Цитування та оформлення бібліографічних посилань у наукових роботах.
19. Методика підготовки наукової статті у сфері обліку та оподаткування.
20. Підготовка тез доповіді та наукової доповіді для конференції.
21. Методика підготовки та написання магістерської кваліфікаційної роботи.
22. Структура та логіка побудови наукового дослідження у сфері обліку та оподаткування.
23. Обробка, систематизація та інтерпретація результатів наукового дослідження.
24. Візуалізація результатів наукових досліджень у сфері обліку та оподаткування.
25. Цифрові технології у наукових дослідженнях з бухгалтерського обліку та оподаткування.
26. Штучний інтелект у наукових дослідженнях: можливості, ризики та академічна доброчесність.
27. Цифровізація бухгалтерського обліку як напрям сучасних наукових досліджень.
28. Сучасні проблеми та перспективи розвитку оподаткування в Україні як об'єкт наукових досліджень.

29. Наукові дослідження у сфері аудиту, внутрішнього контролю та управління ризиками.

30. Публічна презентація та наукова комунікація результатів дослідження державною та іноземною мовами.

Тема може бути уточнена або сформульована індивідуально за погодженням з викладачем.

Схема оцінювання реферату/презентації:

«Відмінно» – тему розкрито творчо та логічно, надано критичну оцінку основних проблем і розглянуто способи їх вирішення. Оформлення відповідає встановленим вимогам. Доповідь здобувач вищої освіти й відповіді на запитання логічні, аргументовані та ілюструються роздавальним матеріалом.

«Добре» – тему розкрито, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру.

Доповідь логічна, роботу оформлено в межах вимог.

«Задовільно» – тему в основному розкрито, але мають місце недоліки змістовного характеру. Є зауваження щодо оформлення роботи.

«Незадовільно» – нечітко сформульовано мету, розділи не пов'язані між собою.

Відсутній огляд сучасних літературних джерел. Недбале оформлення роботи.

5. Тематика практичних занять

Тема 1. Поняття науки і наукової діяльності

1. Історія науки і наукознавство
2. Процес пізнання і наука
3. Предметна область та елементи науки
4. Наука як діяльність: характеристика, регулювання, суб'єкти

Практичний кейс 1 «Визначення об'єкта, предмета та методів дослідження»

Здобувач освіти планує провести наукове дослідження на тему: «Вплив цифровізації бухгалтерського обліку на якість облікової інформації підприємства». Він визначив загальну проблему, але під час підготовки дослідження виникли труднощі з визначенням об'єкта, предмета, мети та методів дослідження.

Завдання:

1. Визначити об'єкт і предмет дослідження.
2. Сформулювати мету дослідження.
3. Визначити 4–5 завдань, необхідних для досягнення поставленої мети.
4. Сформулювати наукову гіпотезу.
5. Запропонувати методи дослідження, які доцільно застосувати.

6. Визначити, які джерела інформації можуть бути використані в дослідженні.

Методичні рекомендації

Під час виконання кейсу необхідно розмежувати поняття об'єкта та предмета наукового дослідження. Об'єктом може виступати процес організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, а предметом — конкретні аспекти впливу цифрових технологій на якість, оперативність і достовірність облікової інформації.

Під час формулювання мети та завдань необхідно забезпечити їх логічний взаємозв'язок. Завдання можуть передбачати дослідження теоретичних підходів до цифровізації обліку, аналіз сучасного стану використання інформаційних систем, оцінювання їх впливу на облікові процеси та розроблення відповідних рекомендацій.

До методів дослідження можуть бути віднесені аналіз і синтез, порівняння, узагальнення, системний підхід, статистичні методи, аналіз показників бухгалтерської та фінансової звітності, опитування або експертне оцінювання.

Очікуваний результат: визначати структурні елементи наукового дослідження та обирати методи відповідно до проблематики обліку й оподаткування.

Практичний кейс 2. «Чи є це науковим доказом?»

Здобувач освіти досліджує твердження: «Автоматизація бухгалтерського обліку завжди призводить до зменшення кількості помилок у фінансовій звітності».

Для підтвердження своєї думки він опитав п'ять бухгалтерів підприємства, з яких четверо зазначили, що після впровадження облікової програми кількість помилок зменшилася. На цій підставі студент робить висновок, що автоматизація бухгалтерського обліку однозначно підвищує достовірність фінансової звітності на всіх підприємствах.

Завдання:

1. Визначити, чи достатньо наведених даних для зробленого висновку.
2. Встановити, які твердження є фактами, а які — припущеннями.
3. Визначити недоліки проведеного дослідження.
4. Запропонувати, які додаткові дані необхідно зібрати.
5. Визначити методи, за допомогою яких можна перевірити висунуту гіпотезу.
6. Сформулювати більш коректний варіант наукового висновку.

Методичні рекомендації

Здобувачам необхідно звернути увагу на проблему обґрунтованості та репрезентативності наукових даних. Результати опитування п'яти працівників одного підприємства не дають достатніх підстав для узагальнення висновку на всі підприємства.

Доцільно запропонувати порівняти показники кількості та характеру облікових помилок до і після автоматизації, а також провести дослідження на кількох підприємствах різного розміру та виду діяльності. Додатково можна врахувати рівень кваліфікації працівників, якість програмного забезпечення, організацію внутрішнього контролю та інші фактори.

Особливу увагу слід звернути на відмінність між кореляцією та причинно-наслідковим зв'язком. Сам факт зменшення кількості помилок після впровадження програмного забезпечення ще не доводить, що саме автоматизація була єдиною причиною такого результату.

Очікуваний результат: критично оцінювати отримані дані, визначати межі їх узагальнення та формулювати обґрунтовані наукові висновки.

Практичний кейс 3. «Академічна доброчесність у дослідженні з обліку та оподаткування»

Здобувач освіти готує курсову роботу на тему «Особливості обліку та оподаткування підприємств малого бізнесу». Під час підготовки він знаходить статтю іншого автора і використовує кілька сторінок тексту майже без змін, не зазначаючи джерело. Частина таблиць він копіює з іншої наукової роботи та видає за результати власного аналізу. Крім того, під час проведення власних розрахунків він отримує результат, який не відповідає очікуваному, тому змінює окремі показники, щоб отримати «правильний» результат.

Завдання:

1. Визначити порушення академічної доброчесності у наведеній ситуації.
2. Визначити, які елементи роботи можуть бути використані без змін, а які потребують цитування та посилання.
3. Пояснити, чому зміна отриманих результатів дослідження є проблемою для наукової діяльності.
4. Запропонувати правильний алгоритм використання наукових джерел.
5. Визначити, як має діяти дослідник, якщо отримані результати не підтверджують його припущення.
6. Сформулювати основні принципи академічної доброчесності, яких необхідно дотримуватися під час досліджень у сфері обліку та оподаткування.

Методичні рекомендації

Під час аналізу кейсу здобувачам слід звернути увагу на те, що наукова діяльність передбачає достовірне представлення результатів дослідження та належне визнання внеску інших авторів. Копіювання тексту, таблиць або результатів без відповідного посилання не може вважатися самостійною науковою роботою.

Окремо необхідно розглянути питання фабрикації та фальсифікації результатів дослідження. У сфері обліку та оподаткування це особливо важливо, оскільки наукові висновки можуть ґрунтуватися на фінансових показниках, статистичних даних, показниках звітності, податкових розрахунках та інших кількісних даних.

Якщо отримані результати не підтверджують висунуту гіпотезу, дослідник повинен відобразити фактичні результати та пояснити можливі причини їх отримання, а не змінювати вихідні дані. Такий підхід дає змогу забезпечити достовірність і відтворюваність наукового дослідження.

Очікуваний результат: застосовувати принципи академічної доброчесності під час проведення досліджень у сфері обліку та оподаткування, правильно працювати з науковими джерелами та відповідально представляти результати власної роботи.

ТЕСТОВА ЧАСТИНА

1. Що є основною метою наукової діяльності у сфері обліку та оподаткування?

- А. Отримання, обґрунтування та систематизація нових знань
- Б. Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві
- В. Складання податкової звітності
- Г. Контроль за виконанням посадових обов'язків працівників

2. Що характеризує предмет наукового дослідження?

- А. Конкретні властивості, зв'язки або аспекти об'єкта, які досліджуються
- Б. Усі явища та процеси, що існують у суспільстві
- В. Сукупність нормативно-правових актів
- Г. Результати фінансово-господарської діяльності підприємства загалом

3. Який із наведених прикладів може бути об'єктом наукового дослідження у сфері обліку?

- А. Система бухгалтерського обліку підприємства
- Б. Методика розрахунку конкретного показника
- В. Алгоритм формування одного бухгалтерського проведення
- Г. Формула визначення податкового зобов'язання

4. Який метод доцільно застосувати для порівняння показників фінансової звітності підприємства за кілька років?

- А. Порівняння
- Б. Експеримент
- В. Інтерв'ювання
- Г. Абстрагування

5. Що з наведеного є прикладом наукової гіпотези у сфері бухгалтерського обліку?

- А. Автоматизація облікових операцій може зменшувати кількість технічних помилок
- Б. Підприємство складає фінансову звітність
- В. Бухгалтер здійснює облік господарських операцій
- Г. Фінансова звітність містить певні показники

6. Яка ознака є необхідною для наукового знання?

- А. Обґрунтованість і можливість перевірки
- Б. Відповідність особистій думці дослідника
- В. Практична зручність для одного користувача
- Г. Обов'язкове підтвердження початкової гіпотези

7. Бухгалтер досліджує, як зміна облікової політики впливає на показники фінансової звітності. Який елемент структури наукового дослідження найбільш безпосередньо конкретизує аспект, що вивчається?

- А. Предмет дослідження
- Б. Об'єкт дослідження
- В. Суб'єкт дослідження
- Г. Джерело фінансування

8. Яка дія дослідника є порушенням принципів академічної доброчесності?

- А. Використання чужого тексту без зазначення автора та джерела
- Б. Аналіз даних фінансової звітності
- В. Порівняння результатів власного дослідження з попередніми дослідженнями
- Г. Формулювання висновків на основі отриманих результатів

9. Дослідник отримав результати, які не підтвердили висунуту гіпотезу. Як він має діяти з позицій наукової доброчесності?

- А. Представити отримані результати та проаналізувати причини їх невідповідності гіпотезі
- Б. Змінити дані для підтвердження гіпотези
- В. Виключити результати з дослідження без пояснення
- Г. Замінити отримані результати даними з іншого дослідження

10. Яка з наведених установ або осіб може бути суб'єктом наукової діяльності у сфері обліку та оподаткування?

- А. Науково-педагогічний працівник, який проводить наукове дослідження
- Б. Лише контролюючий орган
- В. Лише бухгалтер підприємства
- Г. Лише орган державної влади

Питання для обговорення:

1. Що таке наука та які її основні функції в сучасному суспільстві?
2. Чим наукове пізнання відрізняється від буденного, практичного та професійного пізнання?
3. Як історичний розвиток науки вплинув на становлення сучасної системи обліку та оподаткування?
4. У чому полягає значення наукознавства для організації та розвитку наукових досліджень?
5. Яка роль фактів, понять, гіпотез, законів і теорій у формуванні наукового знання?
6. Чим відрізняються об'єкт і предмет наукового дослідження? Наведіть приклади з обліку та оподаткування.
7. Які методи наукового пізнання доцільно використовувати під час дослідження облікових і податкових процесів?
8. Чи може професійний досвід бухгалтера або податківця бути основою для наукового дослідження? За яких умов?
9. Які вимоги висуваються до достовірності та обґрунтованості результатів наукового дослідження?

10. Хто може бути суб'єктом наукової діяльності у сфері обліку та оподаткування?
11. Яке значення має академічна доброчесність для досліджень у сфері бухгалтерського обліку та оподаткування?
12. Які наслідки для наукової діяльності має фальсифікація або приховування результатів дослідження?
13. Як цифровізація та розвиток інформаційних технологій змінюють предмет і методи досліджень у сфері обліку?
14. Які сучасні проблеми бухгалтерського обліку та оподаткування можуть бути перспективними напрямками наукових досліджень?
15. Якою має бути роль науковця у забезпеченні достовірності економічної та облікової інформації?

Тема 2. Наукові кадри: підготовка і кваліфікація

1. Історичний екскурс до питання підготовки наукових кадрів
2. Освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні в Україні
3. Наукові ступені та вчені звання в Україні

Практичний кейс 1. «Формування наукової траєкторії майбутнього фахівця»

Здобувач освіти за спеціальністю «Облік і оподаткування» завершив навчання за першим (бакалаврським) рівнем і планує пов'язати професійну діяльність із науковими дослідженнями у сфері бухгалтерського обліку. Його цікавить проблематика цифровізації обліку та використання сучасних інформаційних технологій. Здобувач не знає, який подальший освітній рівень обрати та якою може бути його подальша траєкторія до наукової діяльності.

Завдання:

1. Визначити, який освітній рівень доцільно здобути після бакалаврського для поглиблення підготовки до наукової діяльності.
2. Охарактеризувати можливу послідовність професійного та наукового розвитку здобувача.
3. Визначити, які компетентності необхідні майбутньому науковцю у сфері обліку та оподаткування.
4. Запропонувати можливі напрями наукових досліджень відповідно до обраної проблематики.
5. Визначити, яку роль відіграють наукові публікації, участь у конференціях та дослідницьких проєктах у професійному становленні молодого науковця.

Методичні рекомендації

Під час виконання кейсу здобувачам рекомендується побудувати індивідуальну науково освітню траєкторію, починаючи від здобуття відповідного рівня вищої освіти до можливого набуття дослідницької кваліфікації.

Необхідно звернути увагу на взаємозв'язок освіти, професійної діяльності та наукової роботи. Майбутній дослідник має не лише володіти фаховими знаннями з бухгалтерського обліку та оподаткування, а й мати дослідницькі, аналітичні, комунікативні та цифрові компетентності.

Під час обговорення доцільно скласти схему: «Моя освітньо-наукова траєкторія», у якій визначити етапи професійного та наукового розвитку.

Очікуваний результат: розуміти взаємозв'язок між рівнями освіти та професійно-науковим становленням, уміє визначати власні напрями подальшого розвитку.

Практичний кейс 2. «Який рівень освіти відповідає поставленій меті?»

Троє здобувачів спеціальності «Облік і оподаткування» мають різні професійні плани:

- Студент А хоче отримати базову вищу освіту та працювати бухгалтером.
- Студент Б планує поглибити професійну підготовку, розвиватися в аналітичній та управлінській діяльності й у перспективі займатися викладацькою роботою.
- Студент В планує проводити самостійні наукові дослідження у сфері оподаткування та підготувати дисертаційне дослідження.

Завдання:

1. Визначити, який рівень освіти відповідає професійним планам кожного здобувача.
2. Встановити відмінності між відповідними рівнями освіти за метою та результатами підготовки.
3. Визначити, які можливості для подальшої професійної та наукової діяльності відкриває кожен рівень.
4. Обґрунтувати, чому рівень освіти не слід ототожнювати з науковим ступенем або вченим званням.
5. Скласти порівняльну таблицю освітніх рівнів, що стосуються ситуації.

Методичні рекомендації

Під час роботи над кейсом здобувачам необхідно чітко розмежувати поняття «рівень вищої освіти», «ступінь» та «вчене звання». Варто звернути увагу на те, що освітній рівень характеризує рівень здобутої освіти та сформованих компетентностей, тоді як науковий ступінь пов'язаний із результатами наукової діяльності та виконанням відповідних кваліфікаційних вимог.

Для виконання завдання доцільно використати нормативно-правові джерела у сфері освіти та наукової діяльності. Рекомендується не просто встановити відповідність між ситуаціями та рівнями освіти, а пояснити логіку такого вибору, виходячи з мети підготовки та подальшої діяльності.

Очікуваний результат: розрізняти освітні рівні та розуміє їх призначення в системі професійної і наукової підготовки.

Практичний кейс 3. «Науковий ступінь і вчене звання: у чому різниця?»

На кафедрі обліку і оподаткування та маркетингу відбулося обговорення професійних досягнень викладачів. Один викладач має науковий ступінь, інший — вчене звання, третій має значний науково-педагогічний стаж і численні наукові публікації. Студенти почали використовувати поняття «науковий ступінь» і «вчене звання» як синоніми.

Завдання:

1. Пояснити різницю між науковим ступенем і вченим званням.
2. Визначити, які основні форми підтвердження наукової кваліфікації існують в Україні.
3. З'ясувати, яким чином наукові публікації, науковий стаж та результати досліджень можуть бути пов'язані з професійним розвитком науково-педагогічного працівника.
4. Визначити, чому наявність наукового ступеня та вченого звання не є тотожними поняттями.
5. Навести приклади професійної ситуації, у якій здобувачеві необхідно правильно використати ці поняття.

Методичні рекомендації

Під час виконання кейсу необхідно насамперед сформувати чітке розуміння термінології. Здобувачам слід встановити, що науковий ступінь і вчене звання є різними характеристиками професійної та наукової кваліфікації особи.

Рекомендується організувати роботу в малих групах: одна група аналізує поняття «науковий ступінь», друга — «вчене звання», третя — визначає їх спільні та відмінні ознаки. Результати можна представити у вигляді порівняльної таблиці.

Особливу увагу варто приділити правильному використанню професійної термінології під час складання резюме, наукових публікацій, заяв, документів та представлення інформації про науково-педагогічних працівників.

Очікуваний результат: розуміти відмінності між науковим ступенем і вченим званням та правильно використовує відповідну термінологію.

ТЕСТОВА ЧАСТИНА

1. Який рівень вищої освіти передбачає здобуття ступеня бакалавра?

- А. Другий (магістерський)
- Б. Перший (бакалаврський)
- В. Третій (освітньо-науковий)
- Г. Рівень доктора наук

2. Який ступінь вищої освіти здобувається на другому рівні вищої освіти?

- А. Доктор філософії
- Б. Бакалавр
- В. Магістр
- Г. Доктор наук

3. Який ступінь пов'язаний із третім рівнем вищої освіти в Україні?

- А. Бакалавр
- Б. Магістр

В. Молодший бакалавр

Г. Доктор філософії

4. Що є характерною складовою підготовки здобувача ступеня доктора філософії?

А. Проведення власного наукового дослідження

Б. Виключно проходження виробничої практики

В. Лише виконання професійних обов'язків бухгалтера

Г. Виключно вивчення загальноосвітніх дисциплін

5. Що правильно характеризує співвідношення наукового ступеня та вченого звання?

А. Це тотожні поняття

Б. Вчене звання автоматично замінює науковий ступінь

В. Це різні характеристики наукової та професійної кваліфікації

Г. Науковий ступінь визначається лише педагогічним стажем

6. Який із наведених варіантів належить до наукових ступенів?

А. Бакалавр

Б. Магістр

В. Молодший бакалавр

Г. Доктор філософії

7. Яка діяльність безпосередньо пов'язана з підготовкою наукових кадрів у сфері обліку та оподаткування?

А. Проведення самостійного наукового дослідження

Б. Лише складання податкової звітності

В. Виключно ведення первинної документації

Г. Тільки проведення інвентаризації

8. Що є важливою складовою професійного становлення молодого науковця?

А. Виключно виконання адміністративних функцій

Б. Проведення досліджень, підготовка наукових публікацій та участь у науковій комунікації

В. Лише виконання практичних завдань на підприємстві

Г. Відмова від участі в наукових дискусіях

9. Який документ підтверджує здобуття відповідного ступеня вищої освіти?

А. Трудова книжка

Б. Наукова стаття

В. Диплом про вищу освіту

Г. Рекомендаційний лист

10. Яка послідовність освітніх рівнів відповідає логіці підготовки фахівця та подальшої наукової підготовки?

А. Магістерський → бакалаврський → третій (освітньо-науковий)

Б. Третій (освітньо-науковий) → бакалаврський → магістерський

В. Бакалаврський → третій (освітньо-науковий) → магістерський

Г. Бакалаврський → магістерський → третій (освітньо-науковий)

Питання для обговорення:

1. Що розуміють під поняттям «наукові кадри» та яку роль вони відіграють у розвитку науки й освіти?
2. Як змінювалася система підготовки наукових кадрів у процесі історичного розвитку науки?
3. Які особливості сучасної системи підготовки наукових кадрів в Україні?
4. У чому полягають основні відмінності між першим, другим і третім рівнями вищої освіти?
5. Яке значення має магістерська підготовка для подальшої професійної та наукової діяльності фахівця з обліку та оподаткування?
6. Які знання, уміння та компетентності необхідні фахівцю з обліку та оподаткування, який планує займатися науковою діяльністю?
7. У чому полягає відмінність між освітнім ступенем, науковим ступенем і вченим званням?
8. Яке значення мають наукові публікації, участь у конференціях та наукових проєктах у професійному становленні молодого науковця?
9. Які можливості та виклики має здобувач спеціальності «Облік і оподаткування», який планує продовжити освіту та займатися науковими дослідженнями?
10. Якою має бути індивідуальна освітньо-наукова траєкторія майбутнього фахівця з обліку та оподаткування?

Тема 3. Основні етапи та форми процесу наукового дослідження

1. Предмет і сутність наукових досліджень.
2. Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення.
3. Класифікація наукових досліджень.
4. Наукова проблема та обґрунтування теми дослідження.
5. Гіпотези у наукових дослідженнях.

Практичний кейс 1. Вибір та обґрунтування теми наукового дослідження

Оберіть проблему у сфері обліку та оподаткування, яка, на вашу думку, є актуальною для сучасних підприємств. На її основі сформулюйте тему наукового дослідження.

Під час виконання завдання:

1. Визначте проблемну ситуацію, яка потребує наукового дослідження.
2. Сформулюйте тему дослідження.
3. Обґрунтуйте актуальність обраної теми.
4. Визначте об'єкт і предмет дослідження.
5. Сформулюйте мету дослідження.
6. Визначте 4–5 завдань для досягнення поставленої мети.
7. Визначте очікуваний практичний результат дослідження.

Методичні рекомендації

Рекомендується обирати проблему, яка має не лише теоретичне, а й практичне значення для підприємств. Під час формулювання теми необхідно

уникати надто загальних назв. Тема має чітко відображати конкретний напрям дослідження.

Під час визначення об'єкта і предмета необхідно пам'ятати: об'єкт — це процес або явище, яке досліджується, а предмет — конкретний аспект цього процесу або явища. Мета має визначати кінцевий результат дослідження, а завдання — конкретні кроки для її досягнення.

Форма виконання: індивідуальна робота, письмове оформлення результатів у вигляді таблиці.

Практичний кейс 2. Формулювання та перевірка наукової гіпотези

Використовуючи обрану тему дослідження у сфері обліку або оподаткування, сформулюйте наукову гіпотезу та розробіть спосіб її перевірки. Наприклад, досліджується проблема впливу автоматизації бухгалтерського обліку на якість облікової інформації.

Під час виконання завдання:

1. Сформулюйте наукову гіпотезу.
2. Визначте, яке припущення необхідно перевірити.
3. Визначте показники, за допомогою яких можна перевірити гіпотезу.
4. Визначте джерела необхідної інформації.
5. Оберіть методи наукового дослідження.
6. Опишіть послідовність перевірки гіпотези.
7. Сформулюйте можливий висновок у разі підтвердження та непідтвердження гіпотези.

Методичні рекомендації

Гіпотеза повинна бути сформульована як обґрунтоване припущення, яке можна перевірити за допомогою наукових методів. Необхідно уникати тверджень, які неможливо підтвердити або спростувати на основі фактичних даних.

Для досліджень у сфері обліку та оподаткування доцільно використовувати методи аналізу, порівняння, групування, узагальнення, статистичні методи, аналіз динаміки показників тощо.

Особливу увагу слід приділити тому, що непідтвердження гіпотези також є науковим результатом, якщо воно отримане внаслідок правильно організованого дослідження.

Форма виконання: робота в малих групах із подальшим представленням сформульованої гіпотези та способу її перевірки.

Практичний кейс 3. Планування процесу наукового дослідження

Складіть план проведення наукового дослідження за однією з актуальних проблем спеціальності «Облік і оподаткування».

Орієнтовні напрями:

- цифровізація бухгалтерського обліку;
- автоматизація облікових процесів;
- удосконалення податкового обліку;
- облік доходів і витрат підприємства;
- формування фінансової звітності;
- внутрішній контроль на підприємстві;

- облік в умовах воєнного стану.

Під час виконання завдання:

1. Визначте проблему дослідження.
2. Обґрунтуйте актуальність теми.
3. Сформулюйте тему, мету та завдання.
4. Визначте об'єкт і предмет дослідження.
5. Сформулюйте гіпотезу.
6. Визначте методи наукового дослідження.
7. Визначте інформаційну базу дослідження.
8. Розробіть послідовність основних етапів проведення дослідження.
9. Визначте очікувані результати.

10. Сформулюйте можливі практичні рекомендації за результатами дослідження.

Методичні рекомендації

Під час виконання завдання необхідно забезпечити логічний взаємозв'язок усіх складових дослідження. Пра має обґрунтувати, чому саме такі методи, джерела інформації та етапи були обрані для проведення дослідження. Пра має визначати тему, тема — мету, мета — завдання, а завдання — вибір відповідних методів та інформаційної бази.

Рекомендується оформити результат у вигляді схеми:

Наукова проблема → тема → актуальність → об'єкт і предмет → мета → завдання → гіпотеза → методи → збір та аналіз інформації → результати → висновки → практичні рекомендації.

Під час презентації результатів кожен здобувач або група має обґрунтувати, чому саме такі методи, джерела інформації та етапи були обрані для проведення дослідження.

Форма виконання: групова робота з підготовкою схеми-плану наукового дослідження та короткою презентацією результатів.

Очікуваний результат: уміння визначати наукову проблему, обґрунтовувати тему дослідження, формулювати мету, завдання та гіпотезу відповідно до логіки наукового дослідження у сфері обліку та оподаткування.

ТЕСТОВА ЧАСТИНА

1. Що є основною метою наукового дослідження?

- А. Систематизація лише відомої інформації
- Б. Отримання нових науково обґрунтованих знань
- В. Збір статистичних даних без їх аналізу
- Г. Підготовка виключно практичних рекомендацій

2. З чого доцільно розпочинати процес наукового дослідження?

- А. Формулювання висновків
- Б. Проведення статистичного аналізу
- В. Визначення наукової проблеми та обґрунтування теми
- Г. Оформлення списку використаних джерел

3. Яке твердження найточніше характеризує наукову проблему?

- А. Питання або суперечність, що потребує наукового дослідження та вирішення

- Б. Будь-яка тема, яка цікавить дослідника
- В. Сукупність уже доведених наукових положень
- Г. Результат проведеного дослідження

4. Здобувач досліджує вплив цифровізації на якість бухгалтерського обліку. Яке формулювання є прикладом наукової гіпотези?

- А. Цифровізація бухгалтерського обліку є сучасним явищем
- Б. Бухгалтерський облік здійснюється на підприємстві
- В. Підприємства використовують інформаційні технології
- Г. Використання автоматизованих систем може підвищувати якість облікової інформації

5. Який етап наукового дослідження передбачає отримання та систематизацію необхідної інформації?

- А. Формулювання висновків
- Б. Збір та опрацювання даних
- В. Визначення наукової проблеми
- Г. Вибір теми дослідження

6. Яке дослідження спрямоване переважно на вирішення конкретної практичної проблеми підприємства?

- А. Фундаментальне
- Б. Теоретичне
- В. Прикладне
- Г. Історичне

7. Здобувач порівнює показники витрат підприємства за три роки. Який метод дослідження він безпосередньо використовує?

- А. Порівняння
- Б. Експеримент
- В. Інтерв'ювання
- Г. Моделювання

8. Якою має бути науково обґрунтована тема дослідження?

- А. Максимально широкою та загальною
- Б. Сформульованою без урахування наукової проблеми
- В. Орієнтованою лише на особисті інтереси дослідника
- Г. Актуальною, конкретною та пов'язаною з визначеною науковою проблемою

9. Яке твердження щодо наукової гіпотези є правильним?

- А. Гіпотеза завжди повинна бути підтверджена
- Б. Гіпотеза є припущенням, яке потребує перевірки
- В. Гіпотеза формується тільки після завершення дослідження
- Г. Гіпотеза не потребує обґрунтування

10. Яка послідовність найбільш логічно відображає основні етапи наукового дослідження?

- А. Висновки → проблема → збір даних → тема → гіпотеза
- Б. Збір даних → висновки → проблема → тема → методи
- В. Проблема → тема → мета і завдання → гіпотеза → вибір методів → збір та

аналіз даних → висновки

Г. Тема → висновки → проблема → аналіз даних → мета

Питання для обговорення:

1. Що таке наукове дослідження та чим воно відрізняється від практичної діяльності фахівця з обліку та оподаткування?
2. Які основні етапи передбачає процес наукового дослідження та чому важливо дотримуватися їх логічної послідовності?
3. Як визначити актуальність теми наукового дослідження у сфері бухгалтерського обліку та оподаткування?
4. Які критерії доцільно використовувати під час вибору та обґрунтування теми наукового дослідження?
5. У чому полягає відмінність між науковою проблемою, темою, метою та завданнями дослідження?
6. Які види наукових досліджень можна виділити та у чому полягають особливості фундаментальних і прикладних досліджень?
7. Які наукові проблеми у сфері обліку та оподаткування сьогодні потребують подальшого дослідження?
8. Що таке наукова гіпотеза і яким вимогам вона повинна відповідати?
9. Що відбувається з науковою гіпотезою, якщо результати дослідження її не підтверджують? Чи можна вважати таке дослідження результативним?
10. Яким чином правильний вибір методів наукового дослідження впливає на достовірність отриманих результатів у сфері обліку та оподаткування?

Тема 4. Методологія наукових досліджень

1. Поняття про методологію і методи наукових досліджень
2. Характеристика методів наукового дослідження
3. Вибір методів дослідження

Практичний кейс 1. Вибір методів наукового дослідження

Оберіть одну з актуальних проблем у сфері обліку та оподаткування (наприклад, цифровізація бухгалтерського обліку, податкове навантаження, облік витрат, фінансова звітність, внутрішній контроль).

Для обраної проблеми:

1. Сформулюйте тему наукового дослідження.
2. Визначте мету та 3–4 завдання дослідження.
3. Оберіть не менше трьох методів наукового дослідження.
4. Для кожного методу зазначте, яке конкретне завдання він допоможе вирішити.
5. Обґрунтуйте доцільність застосування обраних методів.
6. Визначте, які результати можна отримати за допомогою кожного методу.

Методичні рекомендації

Під час виконання завдання необхідно враховувати, що метод дослідження обирається залежно від мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження. Необхідно розрізняти загальнонаукові та спеціальні методи.

Для досліджень у сфері обліку та оподаткування можна використовувати аналіз, синтез, порівняння, індукцію, дедукцію, узагальнення, групування, статистичні методи, аналіз динаміки показників тощо.

Форма виконання: індивідуальна письмова робота у вигляді таблиці.

Практичний кейс 2. Методологія дослідження облікових показників

Вам необхідно дослідити динаміку витрат підприємства на ведення бухгалтерського обліку протягом трьох років.

Для виконання дослідження:

1. Визначте мету дослідження.
2. Визначте показники, які необхідно зібрати та проаналізувати.
3. Оберіть методи дослідження.
4. Визначте джерела інформації.
5. Встановіть послідовність проведення дослідження.
6. Проведіть порівняння показників за роками.
7. Визначте тенденції зміни показників.
8. Сформулюйте короткий висновок за результатами дослідження.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання доцільно застосувати метод порівняння, аналіз динаміки, групування, узагальнення та статистичні методи. Показники необхідно розглядати не ізольовано, а у взаємозв'язку.

Під час формулювання висновків здобувач повинен спиратися на отримані дані та уникати необґрунтованих узагальнень. Необхідно пояснити, які фактори могли вплинути на зміну показників.

Форма виконання: індивідуальна робота з розрахунками, таблицею та коротким аналітичним висновком.

Практичний кейс 3. Критична оцінка вибору методів дослідження

Ознайомтеся із ситуацією: здобувач досліджує вплив автоматизації бухгалтерського обліку на ефективність роботи бухгалтерської служби підприємства. Він провів опитування двох бухгалтерів і на основі отриманих відповідей зробив висновок, що автоматизація завжди підвищує ефективність роботи бухгалтерів.

Проаналізуйте запропонований підхід до дослідження.

Виконайте такі завдання:

1. Визначте, який метод дослідження використав здобувач.
2. Оцініть, чи достатньо цього методу для досягнення поставленої мети.
3. Визначте недоліки проведеного дослідження.
4. Запропонуйте не менше трьох додаткових методів дослідження.
5. Визначте, які дані необхідно зібрати для більш обґрунтованого висновку.
6. Запропонуйте власний варіант організації цього дослідження.

7. Сформулюйте, яким може бути коректний науковий висновок.

Методичні рекомендації

Під час виконання кейсу необхідно оцінити відповідність мети дослідження, обраних методів, обсягу інформації та отриманих результатів. Варто звернути увагу, що опитування є лише одним із можливих методів. Для комплексного дослідження доцільно поєднати його з аналізом показників роботи бухгалтерської служби, порівнянням результатів до та після автоматизації, аналізом кількості облікових операцій і помилок, статистичними методами.

Необхідно обґрунтувати, чому поєднання кількох методів може забезпечити більш повне дослідження проблеми, ніж використання одного методу.

Форма виконання: індивідуальна робота з подальшим обговоренням результатів у групі.

Очікуваний результат: здатність обирати, обґрунтовувати та критично оцінювати методи наукового дослідження відповідно до конкретної проблеми у сфері обліку та оподаткування.

ТЕСТОВА ЧАСТИНА

1. **Що розуміють під методологією наукового дослідження?**

- А. Сукупність лише статистичних розрахунків
- Б. Перелік наукових публікацій за темою
- В. Систему принципів, підходів і методів організації наукового дослідження
- Г. Результати проведеного дослідження

2. **Який метод передбачає розчленування досліджуваного явища на складові частини для їх окремого вивчення?**

- А. Аналіз
- Б. Синтез
- В. Індукція
- Г. Моделювання

3. **Який метод полягає в об'єднанні окремих властивостей, сторін або елементів об'єкта в єдине ціле?**

- А. Абстрагування
- Б. Синтез
- В. Порівняння
- Г. Спостереження

4. **Здобувач порівнює рівень податкового навантаження підприємства за три роки. Який метод він використовує?**

- А. Індукція
- Б. Експеримент
- В. Аналіз документів
- Г. Порівняння

5. **Який метод передбачає формування загального висновку на основі вивчення окремих фактів?**

- А. Дедукція

- Б. Індукція
- В. Аналіз
- Г. Синтез

6. **Що є основним критерієм вибору методів наукового дослідження?**

- А. Відповідність методів меті, завданням, об'єкту та предмету дослідження
- Б. Кількість методів, зазначених у наукових працях
- В. Простота використання методу незалежно від теми
- Г. Особисті вподобання дослідника

7. **Який метод доцільно застосувати для виявлення тенденції зміни обсягу витрат підприємства протягом кількох років?**

- А. Інтерв'ювання
- Б. Експеримент
- В. Аналіз динаміки
- Г. Абстрагування

8. **Здобувач проводить опитування бухгалтерів щодо використання автоматизованих систем обліку. Який метод збору інформації він застосовує?**

- А. Моделювання
- Б. Анкетування
- В. Дедукцію
- Г. Аналіз динаміки

9. **Чому в науковому дослідженні доцільно використовувати комплекс методів?**

- А. Щоб збільшити обсяг тексту дослідження
- Б. Щоб замінити необхідність аналізу отриманих результатів
- В. Щоб уникнути формулювання наукової проблеми
- Г. Щоб забезпечити комплексне дослідження проблеми з різних аспектів

10. **Який підхід до вибору методів є найбільш обґрунтованим для дослідження ефективності внутрішнього контролю підприємства?**

- А. Використання лише одного методу незалежно від поставлених завдань
- Б. Вибір методів відповідно до конкретних завдань та інформаційної бази дослідження
- В. Використання виключно теоретичних методів
- Г. Вибір методів за принципом максимальної кількості

Питання для обговорення:

1. **Що таке методологія наукового дослідження та яке її значення для проведення досліджень у сфері обліку й оподаткування?**

2. **У чому полягає відмінність між поняттями «методологія», «метод» і «методика» наукового дослідження?**

3. **Які загальнонаукові методи найчастіше використовуються у дослідженнях з обліку та оподаткування?**

4. **У чому полягає сутність методів аналізу та синтезу? Наведіть приклад їх застосування у бухгалтерському обліку.**

5. Коли доцільно використовувати методи порівняння та групування під час дослідження економічних показників підприємства?

6. У чому полягає відмінність між індукцією та дедукцією? Наведіть приклади їх використання у науковому дослідженні.

7. Які фактори необхідно враховувати під час вибору методів наукового дослідження?

8. Чи доцільно використовувати один метод для вирішення всіх завдань наукового дослідження? Обґрунтуйте свою позицію.

9. Які методи доцільно застосувати для дослідження впливу цифровізації на організацію бухгалтерського обліку?

10. Як неправильний вибір методів наукового дослідження може вплинути на достовірність та обґрунтованість отриманих результатів?

Тема 5. Пошук інформації та відбір матеріалу

1. Загальна характеристика інформації

2. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

3. Види джерел інформації

4. Пошук необхідної інформації

5. Порядок обробки та групування інформації

Практичний кейс 1. Пошук та відбір інформації для наукового дослідження

Оберіть тему наукового дослідження у сфері обліку та оподаткування, наприклад: «Цифровізація бухгалтерського обліку підприємства».

Виконайте такі завдання:

1. Визначте, яка інформація необхідна для проведення дослідження.

2. Сформуйте перелік ключових слів і словосполучень для пошуку інформації.

3. Знайдіть не менше 10 інформаційних джерел за обраною темою.

4. Розподіліть знайдені джерела за видами.

5. Визначте, які джерела є первинними, а які — вторинними.

6. Оцініть достовірність та актуальність кожного джерела.

7. Відіберіть 5–7 найбільш релевантних джерел для подальшого використання у дослідженні.

Методичні рекомендації

Під час пошуку необхідно використовувати наукові публікації, нормативно-правові акти, офіційні статистичні дані, монографії, дисертаційні дослідження та інші надійні джерела.

Пошук рекомендується здійснювати за кількома ключовими словами та їх комбінаціями. Особливу увагу необхідно приділяти авторитетності джерела, року публікації, відповідності темі та можливості перевірки наведеної інформації.

Не слід включати до наукової роботи інформацію лише через її доступність у мережі Інтернет.

Форма виконання: індивідуальна робота; оформлення результатів у таблиці: «Джерело — вид — рік — основний зміст — оцінка релевантності».

Практичний кейс 2. Обробка та систематизація інформації

Ви зібрали інформацію для дослідження на тему «Податкове навантаження підприємства». У вашому розпорядженні є наукові статті, нормативні документи, статистичні дані, фінансова звітність підприємства та аналітичні матеріали.

Виконайте такі завдання:

1. Розподіліть інформацію за джерелами її походження.
2. Визначте, які дані є кількісними, а які — якісними.
3. Систематизуйте інформацію відповідно до завдань дослідження.
4. Виділіть інформацію, яка безпосередньо стосується податкового навантаження.
5. Визначте інформацію, яка потребує додаткової перевірки.
6. Створіть таблицю або схему групування відібраного матеріалу.
7. Сформулюйте короткий висновок про достатність інформаційної бази для проведення дослідження.

Методичні рекомендації

Під час виконання завдання необхідно не просто зібрати інформацію, а систематизувати її відповідно до мети та завдань дослідження.

Доцільно спочатку визначити критерії групування: вид джерела, період, показник, зміст інформації, рівень достовірності та зв'язок із конкретним завданням дослідження.

Необхідно звернути увагу на розмежування фактів, статистичних даних, наукових положень та авторських оцінок.

Форма виконання: робота в малих групах із підготовкою таблиці систематизації інформації.

Практичний кейс 3. Критичний відбір інформації з мережі Інтернет

Здійсніть пошук інформації за темою «Сучасні проблеми бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні».

Під час пошуку вам трапилися такі типи матеріалів:

- стаття у фаховому науковому журналі;
- публікація на офіційному державному вебсайті;
- допис у соціальній мережі;
- матеріал комерційного інформаційного ресурсу;
- наукова монографія;
- публікація в блозі без зазначення автора;
- офіційні статистичні дані;
- матеріал новинного сайту.

Завдання:

1. Визначте, які джерела доцільно використати в науковому дослідженні.
2. Розподіліть джерела за рівнем надійності та наукової цінності.
3. Обґрунтуйте критерії оцінювання інформації.
4. Визначте, які матеріали потребують додаткової перевірки.

5. Сформулюйте правила, яких необхідно дотримуватися під час використання інформації з Інтернету.

6. Визначте, як правильно зафіксувати бібліографічні дані відібраних джерел.

Методичні рекомендації

Необхідно оцінювати інформацію за такими критеріями, як достовірність, актуальність, авторитетність джерела, наукова обґрунтованість, об'єктивність та відповідність темі дослідження.

Особливу увагу слід приділити офіційним джерелам під час дослідження: важливо фіксувати повні бібліографічні відомості, щоб у подальшому питань оподаткування та бухгалтерського обліку. Нормативні положення необхідно перевіряти за чинною редакцією відповідних документів.

Під час використання наукових праць важливо фіксувати повні бібліографічні відомості, щоб у подальшому правильно оформити посилання та список використаних джерел.

Форма виконання: індивідуальна робота пошук, критично оцінювати, відбирати, систематизувати та групувати інформацію, необхідну для проведення наукового дослідження з подальшим обговоренням критеріїв відбору інформації.

Очікуваний результат: здійснювати цілеспрямований пошук, критично оцінювати, відбирати, систематизувати та групувати інформацію, необхідну для проведення наукового дослідження у сфері обліку та оподаткування.

ТЕСТОВА ЧАСТИНА

1. Що є основною метою інформаційного забезпечення наукового дослідження?

- А. Збільшення кількості використаних джерел
- Б. Пошук лише статистичних даних
- В. Забезпечення дослідника достовірною та необхідною інформацією
- Г. Використання виключно електронних ресурсів

2. Яке джерело інформації є найбільш доцільним для перевірки чинних норм податкового законодавства?

- А. Офіційний вебресурс державного органу
- Б. Допис у соціальній мережі
- В. Особистий блог бухгалтера
- Г. Інтернет-форум

3. Який критерій є важливим під час відбору інформації для наукового дослідження?

- А. Обсяг тексту джерела
- Б. Популярність вебсайту
- В. Кількість ілюстрацій у матеріалі
- Г. Достовірність, актуальність і відповідність темі дослідження

4. Що доцільно зробити перед початком пошуку наукової інформації?

- А. Визначити ключові слова та основні напрями пошуку
- Б. Одразу сформулювати висновки
- В. Відібрати всі доступні джерела без аналізу
- Г. Обмежитися одним інформаційним ресурсом

5. Яке джерело належить до наукових інформаційних ресурсів?

- А. Рекламний буклет підприємства
- Б. Наукова стаття у фаховому журналі
- В. Коментар користувача соціальної мережі
- Г. Розважальний блог

6. Що означає систематизація інформації у науковому дослідженні?

- А. Механічне накопичення максимальної кількості матеріалів
- Б. Видалення всіх джерел, які не містять статистики
- В. Упорядкування інформації за визначеними ознаками відповідно до мети та завдань дослідження
- Г. Заміна наукових джерел інформацією з Інтернету

7. Здобувач досліджує динаміку податкових надходжень за кілька років. Яке джерело буде найбільш придатним для отримання офіційних статистичних даних?

- А. Публікація в соціальній мережі
- Б. Особистий блог дослідника
- В. Рекламний матеріал консалтингової компанії
- Г. Офіційні статистичні дані

8. Яка дія є правильною під час використання інформації з наукової публікації?

- А. Використати інформацію без зазначення джерела
- Б. Зазначити відповідне джерело та оформити наукове посилання
- В. Замінити прізвище автора власним
- Г. Подати текст джерела як власний результат

9. Який підхід до пошуку інформації є найбільш ефективним?

- А. Використання ключових слів, їх комбінацій та пошук у різних релевантних джерелах
- Б. Використання лише першого результату пошукової системи
- В. Пошук інформації виключно за загальною назвою теми
- Г. Використання тільки матеріалів соціальних мереж

10. Що необхідно зробити, якщо знайдена інформація суперечить даним іншого авторитетного джерела?

- А. Автоматично обрати джерело, яке було знайдено першим
- Б. Використати обидва джерела без перевірки
- В. Відмовитися від подальшого дослідження
- Г. Перевірити достовірність, дату, автора та першоджерело інформації

Питання для обговорення:

1. Що таке наукова інформація та які її основні характеристики?
2. Яку роль відіграє інформаційне забезпечення у проведенні наукового дослідження з обліку та оподаткування?

3. Які основні види джерел наукової інформації ви знаєте та чим вони відрізняються?
4. Які джерела інформації доцільно використовувати під час дослідження бухгалтерського обліку та оподаткування?
5. Які критерії необхідно враховувати під час оцінювання достовірності та якості інформації?
6. Як правильно організувати пошук наукової інформації за обраною темою дослідження?
7. Яке значення мають ключові слова та пошукові запити під час пошуку наукової інформації?
8. У чому полягає необхідність критичного відбору інформації з мережі Інтернет?
9. Як правильно здійснювати обробку, систематизацію та групування інформації, отриманої з різних джерел?
10. Яких правил необхідно дотримуватися під час використання інформації з наукових джерел, щоб уникати плагіату та забезпечити академічну доброчесність?

Тема 6. Текст наукової роботи: мова та стиль

1. Ознаки тексту наукового твору
2. Прийоми викладення матеріалів наукового дослідження
3. Мова та стиль наукової роботи

Практичний кейс 1. Редагування наукового тексту

Прочитайте фрагмент тексту:

«На нашу думку, бухгалтерський облік на сьогоднішній день є дуже важливим і дуже потрібним для підприємства, тому що він допомагає підприємству нормально працювати і приймати різні рішення. Ми вважаємо, що якщо підприємство буде правильно вести облік, то воно зможе краще працювати і отримувати кращі результати».

Виконайте такі завдання:

1. Визначте недоліки наведеного тексту з погляду наукового стилю.
2. Знайдіть слова та словосполучення, які є надмірними або недостатньо точними.
3. Визначте, які речення потребують структурного редагування.
4. Переформулюйте текст у науковому стилі.
5. Поясніть, які прийоми редагування ви використали.

Методичні рекомендації

Під час редагування необхідно звернути увагу на точність, логічність, об'єктивність, послідовність та лаконічність наукового викладу. Слід уникати розмовних конструкцій, емоційних оцінок, повторів та невизначених висловів на кшталт «дуже важливий», «краще працювати», «різні рішення».

Після редагування кожне твердження має бути максимально конкретним і відповідати змісту наукового дослідження. Форма виконання: індивідуальна письмова робота.

Практичний кейс 2. Побудова логічного викладу наукового матеріалу

Вам необхідно підготувати фрагмент наукової роботи на тему «Цифровізація бухгалтерського обліку підприємства».

Сформуйте текст обсягом 150–200 слів, у якому послідовно розкрийте:

1. актуальність проблеми;
2. основну тезу;
3. аргументи на її підтвердження;
4. приклад або фактичні дані;
5. проміжний висновок.

Методичні рекомендації

Під час написання тексту необхідно дотримуватися логічної послідовності «теза → аргументація → підтвердження → висновок».

Використовуйте логічні зв'язки між реченнями та абзацами: по-перше, водночас, відповідно, зокрема, таким чином, отже, це дає змогу, на підставі наведеного тощо.

Необхідно розмежовувати власні висновки та положення інших авторів. У разі використання запозичених положень слід робити відповідні посилання на джерела.

Форма виконання: індивідуальна робота з подальшим взаємним рецензуванням текстів здобувачами.

Практичний кейс 3. Науковий стиль у дослідженні з обліку та оподаткування

Вам запропоновано два варіанти формулювання одного положення:

Варіант А:

«Якщо підприємство нормально організує бухгалтерський облік, то бухгалтерам буде набагато легше працювати, а керівник зможе швидко зрозуміти, що відбувається з фінансами».

Варіант Б:

«Належна організація бухгалтерського обліку сприяє підвищенню оперативності формування облікової інформації та забезпечує інформаційні потреби управлінського персоналу».

Виконайте такі завдання:

1. Визначте, який із варіантів відповідає вимогам наукового стилю.
2. Порівняйте лексику, синтаксис і спосіб аргументації у двох варіантах.
3. Визначте розмовні та емоційно забарвлені конструкції.
4. Запропонуйте власний варіант наукового формулювання.
5. Сформулюйте 3–5 правил, яких необхідно дотримуватися під час написання наукового тексту з обліку та оподаткування.

Методичні рекомендації

Здобувачеві необхідно звернути увагу на такі ознаки наукового стилю, як термінологічність, точність, логічність, об'єктивність, доказовість і структурованість.

У тексті наукової роботи доцільно використовувати фахову термінологію: бухгалтерський облік, облікова інформація, фінансова звітність, податкове навантаження, система внутрішнього контролю тощо. Водночас використання термінів має бути доречним і зрозумілим.

Форма виконання: індивідуальна робота з усним обговоренням результатів.

Очікувані результати

Після виконання практичних кейсів здобувачі повинні уміти формулювати наукові положення, логічно та послідовно викладати результати дослідження, використовувати фахову термінологію, редагувати текст відповідно до вимог наукового стилю та дотримуватися мовних норм під час підготовки наукових робіт.

ТЕСТОВА ЧАСТИНА

1. Яка ознака є характерною для наукового тексту?

- А. Емоційність
- Б. Логічність і послідовність викладу
- В. Розмовність
- Г. Надмірне використання образних висловів

2. Яка вимога є основною до мови наукової роботи?

- А. Точність і однозначність формулювань
- Б. Використання просторічних слів
- В. Максимальна емоційність
- Г. Часте використання риторичних запитань

3. Який прийом викладення матеріалу передбачає послідовний перехід від загальних положень до конкретних?

- А. Порівняння
- Б. Цитування
- В. Дедуктивний виклад
- Г. Аналогія

4. Яке речення найбільше відповідає вимогам наукового стилю?

- А. «Бухгалтерський облік — це дуже цікава і важлива справа».
- Б. «Ми всі чудово розуміємо важливість бухгалтерського обліку».
- В. «Як відомо, бухгалтерський облік просто необхідний кожному підприємству».
- Г. «Бухгалтерський облік забезпечує формування інформації про господарські операції підприємства».

5. Яка лексика є найбільш характерною для наукового тексту з обліку та оподаткування?

- А. Фахова термінологія
- Б. Розмовна лексика
- В. Жаргонна лексика
- Г. Художні образи

6. Що передбачає логічність наукового викладу?

- А. Використання великої кількості термінів

Б. Послідовний і взаємопов'язаний виклад думок

В. Максимальне скорочення тексту

Г. Використання складних речень у кожному абзаці

7. **Яке формулювання доцільніше використовувати в науковій роботі замість вислову «дуже велика кількість підприємств»?**

А. «Купа підприємств»

Б. «Безліч підприємств»

В. «Значна кількість підприємств»

Г. «Надзвичайно багато підприємств»

8. **Який прийом викладення матеріалу передбачає зіставлення двох або більше явищ за певними ознаками?**

А. Цитування

Б. Порівняння

В. Дедукція

Г. Узагальнення

9. **Якої вимоги слід дотримуватися під час використання цитат у науковій роботі?**

А. Цитувати без зазначення автора

Б. Змінювати зміст цитати відповідно до власної думки

В. Використовувати цитати без посилання на джерело

Г. Наводити цитату із зазначенням відповідного джерела

10. **Яке твердження найточніше характеризує науковий стиль?**

А. Він орієнтований на точний, логічний, об'єктивний та аргументований виклад інформації

Б. Він передбачає переважне використання емоційно забарвленої лексики

В. Він ґрунтується на використанні розмовних конструкцій

Г. Він допускає довільне формулювання термінів без пояснення їх змісту

Питання для обговорення:

1. Які основні ознаки наукового тексту відрізняють його від текстів інших функціональних стилів?

2. Чому логічність і послідовність є важливими вимогами до тексту наукової роботи?

3. Які вимоги висуваються до мови наукової роботи у сфері обліку та оподаткування?

4. Яку роль відіграє фахова термінологія у написанні наукової роботи? Яких помилок слід уникати під час її використання?

5. Які основні прийоми викладення матеріалу можуть використовуватися в науковому дослідженні?

6. У чому полягає відмінність між описом, поясненням, аргументацією та узагальненням у науковому тексті?

7. Як правильно поєднувати власні думки та результати дослідження з положеннями інших авторів?

8. Які мовні конструкції та слова є небажаними для наукового тексту? Наведіть приклади з тематики обліку й оподаткування.

9. Яким чином таблиці, рисунки, формули та статистичні дані впливають на якість і зрозумілість наукового викладу?

10. Які способи можна використати для редагування та вдосконалення наукового тексту перед його поданням або публікацією?

Тема 7. Кваліфікаційне дослідження: методологічні підходи до його проведення

1. Основні характеристики кваліфікаційного дослідження: методи вибору та направленість наукового дослідження.

2. Атестаційна кваліфікаційна робота.

3. Вимоги до кваліфікаційної магістерської роботи.

4. Вимоги до структури атестаційної магістерської роботи

Практичний кейс 1. Формування концепції магістерського дослідження

Оберіть тему магістерського дослідження у сфері обліку та оподаткування, наприклад: «Удосконалення організації бухгалтерського обліку доходів і витрат підприємства».

Розробіть основні характеристики кваліфікаційного дослідження:

1. Обґрунтуйте актуальність обраної теми.

2. Визначте об'єкт і предмет дослідження.

3. Сформулюйте мету та 5–7 завдань дослідження.

4. Визначте основні методи дослідження та поясніть доцільність їх використання.

5. Визначте інформаційну базу дослідження.

6. Сформулюйте очікувану наукову новизну.

7. Визначте практичне значення очікуваних результатів.

Методичні рекомендації

Під час виконання завдання необхідно забезпечити логічний зв'язок між темою, проблемою, об'єктом, предметом, метою, завданнями та методами дослідження. Мета має відображати кінцевий результат роботи, а завдання — конкретні етапи його досягнення.

Особливу увагу слід приділити визначенню наукової новизни та практичного значення. Необхідно сформулювати конкретний результат, який може бути отриманий у процесі дослідження, а не лише загальні положення.

Форма виконання: індивідуальна робота у вигляді структурованої таблиці.

Практичний кейс 2. Розроблення структури магістерської роботи

На основі обраної теми кваліфікаційного дослідження розробіть структуру магістерської роботи.

Передбачте такі структурати поставленим завданням, а запропоновані рекомендації — впливати з результатів проведеного досліджні елементи:

1. титульний аркуш;

2. зміст;

3. вступ;

4. основні розділи;

5. висновки;
6. список використаних джерел;
7. додатки.

Для кожного розділу та підрозділу:

- сформулюйте назву;
- визначте його основний зміст;
- визначте, яке завдання дослідження він розкриває;
- зазначте, які джерела інформації та методи дослідження можуть бути використані.

Методичні рекомендації

Структура роботи повинна відповідати темі та логіці наукового дослідження. Доцільно побудувати роботу таким чином, щоб від теоретичного обґрунтування проблеми перейти до її аналітичного дослідження, а потім — до розроблення пропозицій та рекомендацій.

Для спеціальності «Облік і оподаткування» можлива логіка:

теоретичні засади проблеми → сучасний стан об'єкта дослідження → аналіз проблем і недоліків → напрями вдосконалення → практичні рекомендації.

Назви розділів і підрозділів мають бути конкретними та відповідати змісту роботи.

Форма виконання: індивідуальна робота з підготовкою структурно-логічної схеми магістерської роботи.

Практичний кейс 3. Оцінювання якості кваліфікаційної роботи

Уявіть, що вам необхідно провести самооцінювання підготовленої магістерської роботи за темою обліку або оподаткування.

Перевірте свою роботу за такими критеріями:

1. Чи обґрунтована актуальність теми?
2. Чи чітко визначені об'єкт і предмет дослідження?
3. Чи відповідає мета темі роботи?
4. Чи забезпечують поставлені завдання досягнення мети?
5. Чи відповідають обрані методи завданням дослідження?
6. Чи достатньою є інформаційна база?
7. Чи містить робота власні результати та обґрунтовані пропозиції?
8. Чи сформульована наукова новизна?
9. Чи має робота практичне значення для підприємства?
10. Чи відповідає структура роботи її змісту та логіці дослідження?

За результатами перевірки визначте три аспекти роботи, які потребують доопрацювання, та розробіть план їх удосконалення.

Методичні рекомендації

Під час самооцінювання необхідно перевіряти не лише технічне оформлення, а насамперед змістову та методологічну цілісність дослідження.

Особливу увагу слід звернути на відповідність між елементами роботи: тема → мета → завдання → методи → результати → висновки. Висновки мають відповідати поставленим завданням, а запропоновані рекомендації — впливати з результатів проведеного дослідження.

Під час оцінювання необхідно виявляти конкретні недоліки та пропонувати шляхи їх усунення.

Форма виконання: індивідуальна робота; оформлення результатів у вигляді чек-листа самооцінювання та плану доопрацювання.

Очікувані результати

Після виконання практичних кейсів здобувач повинен уміти визначати методологічні засади кваліфікаційного дослідження, формулювати його мету та завдання, обирати методи дослідження, розробляти структуру магістерської роботи, обґрунтовувати її наукову новизну і практичне значення та здійснювати самооцінювання якості виконаної роботи.

ТЕСТОВА ЧАСТИНА

1. Що є основною метою кваліфікаційного магістерського дослідження?

- А. Систематизація навчального матеріалу з дисципліни
- Б. Механічний опис діяльності підприємства
- В. Виконання виключно практичних розрахунків
- Г. Самостійне проведення дослідження та отримання обґрунтованих результатів

2. Який елемент визначає конкретний аспект об'єкта, що безпосередньо досліджується?

- А. Предмет дослідження
- Б. Актуальність
- В. Мета дослідження
- Г. Інформаційна база

3. Яка характеристика найбільшою мірою відображає наукову новизну магістерської роботи?

- А. Великий обсяг використаних джерел
- Б. Наявність власних результатів, положень або пропозицій, отриманих у процесі дослідження
- В. Значна кількість таблиць і рисунків
- Г. Використання великої кількості цитат

4. Який структурний елемент магістерської роботи містить обґрунтування актуальності, мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження?

- А. Висновки
- Б. Основна частина
- В. Вступ
- Г. Додатки

5. Яка послідовність найбільш логічно відображає взаємозв'язок основних елементів дослідження?

- А. Мета → тема → висновки → завдання → методи
- Б. Методи → висновки → тема → об'єкт → мета
- В. Завдання → висновки → актуальність → тема → методи
- Г. Тема → мета → завдання → методи → результати → висновки

6. Що має забезпечувати структура магістерської роботи?

- А. Логічну послідовність розкриття теми та досягнення мети дослідження

- Б. Максимальну кількість розділів незалежно від теми
 - В. Переважання теоретичного матеріалу над результатами дослідження
 - Г. Використання однакової структури для всіх тем
- 7. Який елемент магістерської роботи містить узагальнення основних результатів проведеного дослідження?**

- А. Вступ
- Б. Висновки
- В. Зміст
- Г. Додатки

8. Що є необхідною умовою правильного вибору методів у кваліфікаційному дослідженні?

- А. Використання максимальної кількості методів
- Б. Застосування лише методів, відомих здобувачеві
- В. Відповідність методів меті та завданням дослідження
- Г. Використання однакового набору методів у кожному розділі

9. Що характеризує практичне значення магістерської роботи у сфері обліку та оподаткування?

- А. Кількість сторінок роботи
- Б. Кількість використаних наукових джерел
- В. Наявність теоретичного огляду проблеми
- Г. Можливість використання отриманих результатів і рекомендацій у практичній діяльності

10. Який підхід до самооцінювання магістерської роботи є найбільш доцільним?

- А. Перевірити відповідність теми, мети, завдань, методів, результатів і висновків
- Б. Оцінити лише правильність оформлення списку джерел
- В. Перевірити виключно кількість сторінок роботи
- Г. Зосередитися лише на граматичних помилках

Питання для обговорення:

1. Що таке кваліфікаційне дослідження та які його основні характеристики?
2. У чому полягають особливості проведення кваліфікаційного дослідження за спеціальністю «Облік і оподаткування»?
3. Які критерії необхідно враховувати під час вибору теми магістерського дослідження?
4. Яким чином визначаються об'єкт, предмет, мета та завдання кваліфікаційної роботи?
5. Які вимоги висуваються до наукової новизни магістерського дослідження?
6. Що таке атестаційна кваліфікаційна робота та яке її призначення?
7. Які основні вимоги висуваються до змісту та оформлення магістерської роботи?

8. Якою повинна бути структура атестаційної магістерської роботи та як забезпечити логічний зв'язок між її розділами?

9. Яке значення мають практична цінність і обґрунтованість рекомендацій у магістерській роботі з обліку та оподаткування?

10. Які типові методологічні та структурні помилки можуть виникати під час підготовки магістерської роботи та як їх можна запобігти?

6. ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ

Кейс 1. Визначення наукової проблеми

Підприємство впровадило сучасну інформаційну систему для ведення бухгалтерського обліку. Після її впровадження швидкість обробки первинних документів зростає, однак кількість помилок у частині операцій не зменшилася.

Завдання:

Визначте наукову проблему, запропонуйте тему дослідження, сформулюйте його мету, об'єкт і предмет.

Кейс 2. Наука як діяльність

Здобувач планує дослідити особливості податкового обліку малого підприємства. Він збирає нормативні документи, аналізує наукові публікації, досліджує дані підприємства та розробляє власні пропозиції щодо вдосконалення обліку.

Завдання:

Визначте, які елементи наукової діяльності представлені в ситуації. Охарактеризуйте суб'єкта, об'єкт, предмет, мету та очікуваний результат дослідження.

Кейс 3. Освітня та наукова траєкторія

Здобувач магістерського рівня планує після завершення навчання продовжити наукову діяльність у сфері обліку та оподаткування.

Завдання:

Складіть можливу освітньо-наукову траєкторію здобувача. Визначте, які рівні освіти та форми підготовки можуть бути пов'язані з подальшою науковою діяльністю. Охарактеризуйте відмінність між науковим ступенем і вченим званням.

Кейс 4. Вимоги до наукового дослідника

Здобувач планує підготувати наукову публікацію за результатами дослідження автоматизації бухгалтерського обліку, але використовує лише один інформаційний ресурс і не перевіряє достовірність отриманих даних.

Завдання:

Визначте недоліки підходу здобувача. Сформулюйте основні вимоги до професійної та дослідницької діяльності науковця.

Кейс 5. Від проблеми до результату

Здобувач визначив тему «Удосконалення бухгалтерського обліку витрат підприємства», але одразу розпочав збір статистичних даних, не сформулювавши мету та завдання.

Завдання:

Визначте порушення в організації дослідження. Розробіть правильну послідовність його основних етапів.

Кейс 6. Формулювання гіпотези

Здобувач припускає, що використання автоматизованих систем бухгалтерського обліку скорочує час обробки первинної інформації.

Завдання:

Сформулюйте наукову гіпотезу. Визначте показники, які можна використати для її перевірки, джерела інформації та методи дослідження.

Кейс 7. Класифікація наукового дослідження

Дослідник аналізує вплив зміни податкового законодавства на фінансові результати конкретного підприємства та розробляє рекомендації щодо організації податкового обліку.

Завдання:

Визначте вид дослідження за його спрямованістю. Обґрунтуйте відповідь і визначте можливі методи дослідження.

Кейс 8. Вибір методів дослідження

Необхідно дослідити динаміку доходів, витрат і прибутку підприємства за п'ять років.

Завдання:

Оберіть методи дослідження, які доцільно використати. Для кожного методу поясніть, яку конкретну дослідницьку операцію він забезпечує.

Кейс 9. Поєднання методів

Здобувач досліджує ефективність внутрішнього контролю підприємства та планує використати лише анкетування бухгалтерів.

Завдання:

Оцініть доцільність такого підходу. Запропонуйте додаткові методи дослідження та поясніть, як їх поєднання може забезпечити більш повне дослідження проблеми.

Кейс 10. Методологічна помилка

У магістерській роботі здобувач зазначив десять методів наукового дослідження, однак у тексті роботи фактично використав лише два з них.

Завдання:

Визначте методологічну проблему. Запропонуйте правила, яких необхідно дотримуватися під час обґрунтування та опису методів дослідження.

Кейс 11. Пошук наукової інформації

Для дослідження теми «Облік і оподаткування в умовах цифровізації» здобувач повинен сформувати інформаційну базу.

Завдання:

Сформулюйте перелік ключових слів для пошуку. Визначте не менше п'яти видів джерел, які доцільно використати. Розробіть алгоритм пошуку, відбору та перевірки інформації.

Кейс 12. Оцінювання джерел інформації

Здобувач знайшов такі джерела: наукову статтю, офіційний статистичний звіт, нормативний документ, публікацію в блозі, допис у соціальній мережі та матеріал інформаційного порталу.

Завдання:

Розподіліть джерела за доцільністю їх використання в науковій роботі. Визначте критерії оцінювання достовірності та актуальності інформації.

Кейс 13. Систематизація інформації

Під час дослідження податкового навантаження здобувач зібрав велику кількість нормативних документів, статистичних даних, наукових статей та аналітичних матеріалів.

Завдання:

Запропонуйте систему групування отриманої інформації. Визначте, за якими ознаками її можна класифікувати та як сформувати інформаційну базу відповідно до завдань дослідження.

Кейс 14. Редагування наукового тексту

У тексті роботи міститься вислів:

«Сьогодні бухгалтерський облік є дуже важливим, адже він допомагає підприємству нормально працювати, правильно рахувати гроші та приймати хороші рішення».

Завдання:

Визначте недоліки наведеного формулювання та переформулюйте його відповідно до вимог наукового стилю. Поясніть використані прийоми редагування.

Кейс 15. Логічність наукового викладу

У розділі магістерської роботи спочатку наведено результати аналізу підприємства, потім визначення основних понять, далі — пропозиції щодо вдосконалення обліку, а наприкінці — характеристику методів дослідження.

Завдання:

Оцініть логіку викладу матеріалу. Запропонуйте більш послідовну структуру розділу та обґрунтуйте запропонований порядок.

Кейс 16. Побудова магістерського дослідження

Здобувач обрав тему «Удосконалення обліку доходів і витрат підприємства».

Завдання:

Розробіть концепцію магістерського дослідження: сформулюйте актуальність, мету, завдання, об'єкт, предмет, методи, інформаційну базу, наукову новизну та практичне значення. Запропонуйте структуру трьох основних розділів роботи.

Кейс 17. Самооцінювання кваліфікаційної роботи

Після завершення магістерської роботи здобувач виявив, що частина висновків не відповідає поставленим завданням, деякі запропоновані рекомендації не підтверджені результатами аналізу, а окремі джерела в тексті відсутні у списку використаних джерел.

Завдання:

Проведіть самооцінювання роботи. Визначте основні недоліки, встановіть їх причини та розробіть план доопрацювання магістерської роботи. Запропонуйте критерії, за якими можна перевірити готовність роботи до захисту.

7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Історія науки і наукознавство
2. Процес пізнання і наука
3. Предметна область та елементи науки
4. Наука як діяльність: характеристика, регулювання, суб'єкти
5. Історичний екскурс до питання підготовки наукових кадрів
6. Освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні в Україні
7. Наукові ступені та вчені звання в Україні
8. Предмет і сутність наукових досліджень.
9. Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення.
10. Класифікація наукових досліджень.
11. Наукова проблема та обґрунтування теми дослідження.
12. Гіпотези у наукових дослідженнях.
13. Поняття про методологію і методи наукових досліджень
14. Характеристика методів наукового дослідження
15. Вибір методів дослідження
16. Загальна характеристика інформації
17. Інформаційне забезпечення наукових досліджень
18. Види джерел інформації
19. Пошук необхідної інформації
20. Порядок обробки та групування інформації
21. Ознаки тексту наукового твору
22. Прийоми викладення матеріалів наукового дослідження
23. Мова та стиль наукової роботи
24. Основні характеристики кваліфікаційного дослідження: методи вибору та направленість наукового дослідження.
25. Атестаційна кваліфікаційна робота.
26. Вимоги до кваліфікаційної магістерської роботи.
27. Вимоги до структури атестаційної магістерської роботи

8.Список рекомендованих джерел

Базова

1. Бабайлов, В. К. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. для студентів спец. 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 073 «Менеджмент» / В. К. Бабайлов, Л. М. Пахомова. – 2-ге вид. – Харків : ХНАДУ, 2023. – 196 с.
2. Вихрущ В. О., Козловський Ю. М. Методологія та методика наукового дослідження: підручник. Львів: Вид-во Львів. політехн., 2020. 335 с.
3. Данильян О. Г., Дзьобань О. В. Методологія наукових досліджень: Підручник. Харків: Право, 2019. 368 с.
4. Корягін М. В. Основи наукових досліджень: навч. вид. / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. – Київ : Алерта, 2019. – 543 с.
5. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
6. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. – Ніжин: НДУ, 2017. 236 с.
7. Методологія наукових досліджень: навч.посіб. / В.С. Антонюк, Л.Г. Полонський, В.І. Аверченко, Ю.А. Малахов. – К.: НТУУ «КПІ», 2015. 276 с.
8. Методологія та організація наукових досліджень: опорний конспект та методичні вказівки до виконання семінарських занять з дисципліни (змістовий модуль 1. Теоретичні і методологічні основи наукового дослідження) для здобувачів другого рівня ден. та заоч. форм навч. спец. 071"Облік і оподаткування" / укладач Н.С. Ліба. – Мукачево : МДУ, 2022. – 48 с.
9. Омельчук С. Бути чесним у навчанні й науці. Експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти: Навчальний посібник. Херсон, 2021. 80 с.
10. Оспіщев В. І. Технологія наукових досліджень в економіці: навч. посіб. Реком. МОНУ / В. І. Оспіщев, В. В. Кривошей. – К. : Знання, 2013. – 255 с.
11. Самсонов В.В., Сільвестров А.М., Тачиніна О.М. Методологія наукових досліджень та приклади її використання: навч. посібник. К.: НУХТ, 2022. 385 с.
12. Сидоренко Н. М., Волобуєва А. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ : ВПЦ «Київський ун-т», 2015. 211 с.
13. Цехмістрова Г. С. Методологія та організація наукових досліджень: Реком. МОНмолодьспорт України як навч. посібник для студентів ВНЗ /Г. С. Цехмістрова. – 2-ге видання, доповнене. – К. : Слово, 2012. – 352 с.
14. Швець Ф.Д. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2016. 151 с.

Допоміжна

15. Shona McCombes. (2019). How to write a research methodology. <https://www.cribbr.com/dissertation/methodology/>.
16. Sword, H. (2017). Air & light & time & space. How successful academics write. Cambridge, MA: Harvard University Press.

17. Walliman, Nicholas. (2018). Research methods: the basics (2nd ed.). Abingdon; Oxon; New York, NY: Routledge.

18. Баланюк І.Ф., Щеленко Д. І., Ліба Н. С., Приймак Х.М. Наукові дослідження поведінки споживачів при просуванні товару за маркетинговим проектом та економічний контроль за управлінням бізнесу /І.Ф. Баланюк, Д.І. Щеленко, Н.С. Ліба, Х.М. Приймак// Наукові інновації та передові технології. Серія "Державне управління", Серія "Право", Серія "Економіка", Серія "Психологія", Серія "Педагогіка": науковий журнал / гол.ред. Романенко Є.О. – Київ, 2023. – №11(25). – С. 343-353. –DOI [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-11\(25\)-343-353](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-11(25)-343-353).

19. Грищенко І. М. Основи наукових досліджень : Навчальний посібник / І. М. Грищенко, О. М. Григоренко, В. А. Борисейко. – Київ : КНТЕУ, 2001. – 186 с.

20. Дегтярьов А. В., Кокодій М. Г., Маслов В. О. Основи наукових досліджень:навчальний посібник. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 78 с

21. Ліба Н. Методологія наукових досліджень як концептуальна основа фахової підготовки здобувачів освіти в ЗВО /Ліба Наталія, Усатов Богдан// Вісник Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького. Серія " Педагогічні науки" : науковий журнал / ред.кол., голова Борисов В.В. – Черкаси, 2025. – Вип. 2. – С. 114-121. – ISSN 2076-586X(Print) ISSN 2524-2660(Online). – DOI : <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2025-2-114-121>.

22. Ліба Н. Методологія наукових досліджень як основа формування професійного світосприйняття / Ліба Наталія, Ліба Оксана // Вісник Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького. Серія " Педагогічні науки": науковий журнал / ред.кол., голова Борисов В.В. – Черкаси, 2024. – Вип. 4. – С. 5-10. – ISSN 2076-586X(Print) ISSN 2524-2660. – DOI : <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2024-4-5-10>.

23. Ліба Н. С., Ліба О. М. Особливості наукових досліджень: від класичного детермінізму до синергетичних моделей. Здобутки економіки: перспективи та інновації. 2026. № 30. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.20752313>.

24. Методологія та організація наукових досліджень: навчально - методичний посібник / К. В. Бориченко, А. О. Гудзь, О. Є. Панфілов. - Одеса: Фенікс, 2022. - 48 с. - Режим доступу : <https://doi.org/10.32837/11300.22511>.

25. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження : монографія / Є. М. Хриков. – Харків: ФОП Панов А.М., 2017. – 237 с.

Інформаційні ресурси

<http://library.cepbic.com>

<http://www.nau.kiev>

<http://zakon.rada.gov.ua>

Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, затверджено постановою Кабінету міністрів України від 15.04.2015 р. № 244 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/244-2015-%D0%BF>

Освітній портал Мукачівського державного університету <https://msu.edu.ua/>;

Репозиторій Мукачівського державного університету <http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/>

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ:
методичні рекомендації до організації практичних занять та самостійної роботи
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності
D1 Облік і оподаткування
денної форми навчання
Укладач *Н.С. Ліба*

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26